

Zondag 1 december, 2019.

Tekst: Mattheus 1: 1-17

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Vroeger, toen er nog dagelijks aan tafel uit de bijbel werd gelezen, kwam het voor dat ineens een geslachtsregister aan de beurt was. Mijn vader, die het door de jaren heen lang heeft volgehouden om aan tafel bijbel te lezen, trachtte zich aanvankelijk door deze stambomen heen te slaan, tot ons kinderlijk gezucht het won en hij de oplossing van een dominee ter harte nam, die voor de opsomming begon, zei: "En toen verwekten ze elkaar tot vers 16." Mijn vader gebruikte andere woorden, zo u zult begrijpen. Woorden als verwekken waren toen taboe.

Mattheus kiest er welbewust voor om zijn evangelie te openen met een saaie stamboom. Saaie? Het is maar hoe je het bekijkt. Denk maar eens aan wie er allemaal vóór je leefden, ouders, hun ouders en al de voorouders daarvoor, een lange, eindeloze mensenrij. Uit die stroom van levens, met al hun verhalen, komen wij voort.

Mattheus weet: zonder verbinding met onze oorsprong geen toekomst, ook niet voor Jezus. Zonder stam geen takken. Zonder verleden geen toekomst. Advent heeft te maken met wat komt, en dat wat komt verstaan we pas echt goed als onze afkomst ook een plek heeft.

Daarom opent Mattheus zijn Evangelie met een stamboom. In meer dan een opzicht is het een bijzondere boom. Jezus' stamboom laat ons zien dat het vreemd kan gaan in families, zelfs dat vreemdgaan niet ontbreekt. Het is alles behalve een *onbevleete* stamboom. Toch is het de boom waaruit Jezus ontspruit, en toch is het een boom waardoorheen de levenssappen stromen van een God die trouw blijft, die niet laat varen wat zijn hand begon. Hij blijft trouw, ook als het volk ontrouw is.

Het dure woord voor stamboomonderzoek is genealogie. Als ik op Wikipedia zoek wat daar over genealogie staat, dan lees ik dat een stamboom begint met een stamvader en dat die daarna steeds de lijn volgt via de vaders. Het zijn dus mannelijke bomen, die stambomen. Iemand merkte hierover eens op, dat dit vast is omdat iedereen weet wie de moeder is, maar dat dit van de vader minder zeker is en dat ze daarom de mannen met name noemen...

Mattheüs volgt dat spoor via de vader, maar brengt ook een nieuwe boodschap. Want in zijn opsomming komen vijf vrouwen voor, ook uit den vreemde. Precies steeds als het erom spant of de boom wel levensvatbaar is en voortgezet kan worden. Zo lezen we van Tamar, die koste wat kost moeder van Israël wilde worden, van Rachab die nota bene het oudste beroep ter wereld uitoefende. Zij was vreemdeling en ging beroepshalve vreemd. Maar ze had het hart op de goede plek en de daden die daaruit voortkwamen, bezorgden haar een warme plek in Gods hart, want zij verborg de opgejaagde bespieders. Ja en dan is er Ruth, die zo liefdevol trouw zwoer aan haar schoonmoeder en uit wie de opa van David geboren werd, en als vierde is er de vrouw die niet bij name genoemd wordt, de vrouw van Uria, alsof Mattheus dat te pijnlijk vindt, om tenslotte Maria te noemen, die uitgehuwelijkte vrouw die overvleugeld door engelen van de geest een heilige vrucht krijgt. Vijf beslissende vrouwenrollen in de stamboom die symboliseren dat de hand van God in het leven van Jezus doorslaggevend is.

Als u vanmiddag tijd over heeft, leest u dan voor de aardigheid eens de stamboom die Lucas in zijn evangelie heeft opgetekend. Dan valt u van verbazing misschien van uw stoel – overdrijven is ook een kunst – want waar Mattheus met Jezus eindigt, daar doet Lucas het omgekeerde: hij begint met Jezus (Lucas 3 vers 23) en schrijft: “Hij, Jezus, is, als hij begint, ongeveer dertig jaren oud; hij is, zo meent men, de zoon van Jozef, van Eli, en toen verwekten zij en dan volgen 74 namen en de laatste naam is niet die van Abraham, en niet die van Adam, maar die van God. Jezus is dus in de stamboom van Mattheus mensenkind, en bij Lucas Zoon van God. Zo mooi, zo verheven... Jezus is geworteld in mensen, in moeders en vaders, én in God... En datzelfde geldt voor ons, wij stammen af van ouders en voorouders, én wij stammen af van de God.

Terug naar Mattheus. Advent begint volgens Mattheus met de bewustwording van onze wortels, van onze oorsprong, onze dragende grond. Wortels zijn broodnodig om stevig in het leven te staan. Als we niet geworteld zijn, vallen we zomaar om, als mens en als mensheid. Ja ook als mensheid, want de mensheid heeft zich met het kapitalisme losgesneden van haar wortels en in een ratrace laten meeslepen van technologische ontwikkeling en groei. “We hebben God vermoord en Vooruitgang op de troon gezet”, zegt Paul Kingsnorth in Trouw. We hebben ons laten meeslepen door wat de bijbel afgoden noemt met dagen als Black-friday als hysterische uitspatting. Wortels geven houvast en stevigheid. Met de stamboom van Jezus herinnert Mattheus ons er vanmorgen aan dat een mens, net als een boom, zonder wortels

doodgaat, omvalt, vroeg of laat. Het is niet toevallig dat de aandacht voor stambomen zo groeit, mede mogelijk gemaakt door het wereldwijde web.

Maar de stamboom van Mattheus blijft niet alleen staren op wat vroeger was... Zijn stamboom bewaart een belofte. Anselm Grün trekt die belofte ook door naar onze stambomen en schrijft "dat ook onze levensgeschiedenissen zich ondanks alle breuken en duistere en onverklaarbare familiegeheimen ten goede keren, dat ze worden geheeld en vernieuwd." Net als die van Jezus. Het leert ons, dat ook onze stambomen in Gods bodem van liefde wortelen.

Dat bewustzijn en weten kunnen we zomaar verliezen. Advent herinnert ons aan onze oorsprong en verbondenheid met de generaties voor ons. Als we die achter ons weten, krijgen we een levenskracht waarvan we niet wisten dat die bestond. De Bijbel noemt dat de levensboom. Als we terugkeren naar onze wortels en onze ouders de plek zien innemen die hen toekomt, als we bij hen kunnen laten wat bij hen hoort, dan kun je met meer helderheid zelf je eigen plek innemen, dan kan er een rust en vrede in je neerdalen. Dat is de reden waarom ook de bijbelschrijvers stambomen laten klinken. Dat heeft een dragende uitwerking.

Zo mogen wij 'ja' zeggen tegen het leven in het grotere geheel, 'ja' tegen het leven precies zoals het is. Dan komen we tot rust en vinden vrede op onze plek.

Met het klinken van de namen van de stamboom van Jezus worden wij als mensen er ook mee verbonden, en dragen zij Jezus en zo komt hij op ons toe met Advent.

Amen